

Bruselis, 2017 04 26
COM(2017) 250 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimo

{SWD(2017) 200 final}
{SWD(2017) 201 final}
{SWD(2017) 206 final}

„Turime aktyviau kurti sąžiningą ir iš tiesų europinę darbo rinką. Todėl šioje srityje noriu sukurti Europos socialinių teisių ramstį, kuriuo būtų atsižvelgiama į Europos visuomenių ir darbo pasaulio tikrovės pokyčius ir kuris galėtų būti naujosios euro zonos konvergencijos kelrodis. Europos socialinių teisių ramstis turėtų papildyti tai, ką jau bendrai esame pasiekę ES darbuotojų apsaugos srityje. Manau, kad tikslinga šią iniciatyvą pradėti euro zonoje ir leisti prie jos prisijungti kitoms norinčioms ES valstybėms narėms.“

Komisijos Pirmininkas Jeanas-Claude'as Junckeris, pranešimas apie Sąjungos padėtį,
Europos Parlamentas, 2015 m. rugsėjo 9 d.

1. Ivadas

Sukurti įtraukesnę ir sąžiningesnę Sąjungą – vienas svarbiausių šios Europos Komisijos prioritetų¹. Nuo tada, kai Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris pranešė apie Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimą, Komisija ėmė aktyviai ir visais lygmenimis dirbti su visais šio srities suinteresuotaisiais subjektais. 2016 m. kovo mėn. ji pateikė preliminarius Europos socialinių teisių ramsčio apmatius ir pradėjo plačias viešas konsultacijas, norėdama išgirsti atsiliepimus apie juos². Konsultacijos buvo užbaigtos 2017 m. sausio mėn. surengtoje aukšto lygio konferencijoje, kurioje buvo aptarti suinteresuotųjų subjektų renginiai ir įvairių Europos šalių pateikta informacija³.

Šiandien Komisija pristato šių viešų konsultacijų rezultatus ir pateikia galutinį pasiūlymą dėl Europos socialinių teisių ramsčio. Ramstyje nustatomi tam tikri pagrindiniai principai ir teisės, padėsiantys užtikrinti sąžiningas ir sklandžiai veikiančias darbo rinkas ir socialinės gerovės sistemas. Kaip pabrėžta penkių pirmininkų pranešime „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“⁴, tai itin svarbu ir kuriant atsparesnes ekonomines struktūras. Todėl ramstis kuriamas kaip naujojo konvergencijos proceso kelrodis – dalyvaujančiose valstybėse narėse siekiama sudaryti geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas. Jis visų pirma kurtas euro zonai, tačiau prisijungti gali visos ES valstybės narės.

Šių principų ir teisių įgyvendinimas – mūsų bendra atsakomybė. Daugumą ramsčio įgyvendinimo priemonių vykdo vietos, regioninės ir nacionalinės valdžios institucijos, taip pat socialiniai partneriai bei visa pilietinė visuomenė. Europos Sąjunga – ir ypač Europos Komisija – gali padėti šiame darbe nustatydamą teisinį pagrindą, apibrėždamą veiklos kryptį ir sudarydamą vienodas galimybes, kartu atsižvelgdama į visus nacionalinius ypatumus ir institucinę sąrangą. Tai labai svarbu, tačiau visi ES lygmens veiksmai turės būti patvirtinti ir toliau plėtojami visais atsakomybės lygmenimis.

¹ Žr. politines gaires būsimai Europos Komisijai „Nauja pradžia Europai. Mano darbotvarkė: darbo vietų kūrimas, augimas, teisingumas ir demokratiniai pokyčiai“, 2014 m. liepos 15 d.

² Žr. COM(2016) 127, 2016 m. kovo 8 d.

³ Viešų konsultacijų rezultatus žr. pridedamame dokumente SWD(2017) 206, 2017 m. balandžio 26 d.

⁴ Žr. 2015 m. birželio 22 d. penkių pirmininkų pranešimą „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“.

Diskusija apie Europos socialinį matmenį yra dalis platesnių debatų dėl ES27 ateities. Paskelbus Komisijos Baltąją knygą dėl Europos ateities⁵ pradėta plačiai diskutuoti, kokios ateities norime sau, savo vaikams ir Europai. Diskusijoms skirtame Komisijos dokumente dėl socialinio Europos matmens⁶, kuris paskelbtas kartu su Europos socialinių teisių ramsčiu, aptariami giluminiai pokyčiai, kuriuos per ateinantį dešimtmetį patirs Europos šalių visuomenės ir dirbantieji, ir pateikiama įvairių priemonių, kurių galėtume kartu imtis, kad sukurtume saugančią, galių teikiančią ir ginančią Europą. 2017 m. kovo 25 d. ES vadovų priimtoje Romos deklaracijoje pabrėžta, kaip svarbu ES 27 ateičiai kurti socialinę Europą. 2017 m. lapkričio 17 d. Geteborge įvyksiantis socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas deramo darbo vietų ir ekonomikos augimo klausimais bus dar viena proga toliau plėtoti šias idėjas.

Šiame komunikate pristatomas Europos socialinių teisių ramstis ir numatomi jo įgyvendinimo būdai. Kartu su šiuo komunikatu priimama įvairių teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvų, susijusių su profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra, darbuotojų informavimu, galimybėmis naudotis socialine apsauga ir darbo laiku. Pagal ramsčio idėją šiais pasiūlymais, kai jie bus priimti, bus atnaujintas ir papildytas ES *acquis*. Ramsčio dokumento tekstą papildė Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, kuriame visi šie principai ir teisės išaiškinti išsamiau⁷. Be to, nustatyta socialinių rodiklių suvestinė, skirta vietoje daromai pažangai stebėti⁸. Ji leis stebėti tendencijas ir rezultatus įvairiose šalyse ir teikti informaciją, turinčią politinės reikšmės vykdant Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą. Visos ES mastu rodiklių suvestinė taip pat leis įvertinti, kaip sekasi siekti jos socialinio AAA reitingo.

2. Europos socialinių teisių ramstis

Europos socialinių teisių ramstis siūlomas atsižvelgiant į dabarties ir artimiausios ateities realijas. Nepaisant pastaruoju metu visoje Europoje pagerėjusių ekonominių ir socialinių sąlygų, vis dar juntamos praėjusio dešimtmečio ekonominės krizės pasekmės – nuo ilgalaikio ir jaunimo nedarbo iki skurdo grėsmės įvairiose Europos vietose. Kita vertus, visose valstybėse narėse vyksta sparčios visuomeninio ir profesinio gyvenimo permainos. Kaip pažymėta diskusijoms skirtame Komisijos dokumente dėl socialinio Europos matmens, galimybių tiek pat, kiek iššūkių. ES yra sukūrusi progresyviausias pasaulyje socialinės gerovės sistemas, turi sukaupusi daug geriausios patirties ir socialinių inovacijų, tačiau dabar reikia spręsti beprecedentes socialines problemas ir prisitaikyti prie naujos situacijos.

⁵ Žr. COM(2017) 2025, 2017 m. kovo 1 d.

⁶ Žr. COM(2017) 206, 2017 m. balandžio 26 d.

⁷ Žr. SWD(2017) 201, 2017 m. balandžio 26 d.

⁸ Žr. SWD(2017) 200, 2017 m. balandžio 26 d.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Europos socialinių teisių ramsčiu siekiama suteikti piliečiams naujų ir veiksmingesnių teisių. Ramstyje įtvirtintus 20 principų ir teisių galima suskirstyti į tris kategorijas: Lygios galimybės ir galimybė įsidarbinti, sąžiningos darbo sąlygos bei socialinė apsauga ir įtrauktis. Visų pirma jais siekiama ištesėti Sutartyse duotą pažadą sukurti didelio konkurencingumo socialinę rinkos ekonomiką, kuria siekiama visiško užimtumo ir socialinės pažangos. Nors principai ir teisės bus bendri, juos įgyvendinant neketinama vadovautis principu, kad vienas sprendimas tinka visiems – ramstyje atsižvelgiama į situacijų ir įvairių priemonių, kuriomis galima siekti šių bendrų tikslų, įvairovę.

Šiandien pateiktas galutinis pasiūlymas dėl Europos socialinių teisių ramsčio parengtas naudojantis gausia informacija, surinkta per viešas konsultacijas (žr. 1 langelį). Po konsultacijų nemažai elementų buvo patikslinta (palyginti su 2016 m. kovo mėn. apmatais).

1 langelis. Konsultacijos dėl Europos socialinių teisių ramsčio

2016 m. kovo – gruodžio mėn. Komisija vykdė viešas konsultacijas, norėdama surinkti atsiliepimų apie preliminarius ramsčio apmatius. Taip pat tai buvo proga pakalbėti apie darbo ir socialinės gerovės sistemų ateitį, apie tai, ar ES teisės aktai dar nėra pasenę, kokią reikšmę ramstis galėtų turėti ekonominės ir pinigų sąjungos valdymo srityje.

Konsultacijos buvo proga surengti plačias diskusijas su kitomis ES institucijomis, nacionalinėmis vyriausybėmis ir parlamentais, ekspertais ir visa pilietine visuomene. Socialiniai partneriai atliko ypatingą vaidmenį specialiuose posėdžiuose su ES nacionalinėmis tarpšakinio lygmens organizacijomis ir ES sektorių federacijomis. Įvairiose Europos vietose šia tema surengta daugiau kaip 60 renginių, kuriuose dalyvavo daugiau kaip 2 500 žmonių. Nacionaliniu lygiu 27 valstybės narės surengė šiuo klausimu konsultacijas. Į internetinį klausimyną gauta daugiau kaip 16 500 atsakymų. Konsultacijų pabaigai 2017 m. sausio 23 d. surengta aukšto lygio konferencija.

2017 m. sausio 19 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ramsčio⁹. Regionų komiteto nuomonė priimta 2016 m. spalio 11 d.¹⁰, o Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto – 2017 m. sausio 25 d.¹¹ Informacijos konferencijai Komisija taip pat gavo iš 21 nacionalinių vyriausybių¹², o ministrai ramstį svarstė įvairiuose Tarybos posėdžiuose.

Per konsultacijas nustatytos keturios plačios sritys, kuriose reikalingos ramsčio priemonės: i) socialiniai krizės padariniai, įskaitant didėjančią skurdą ir atskirtį, nelygybę ir nedarbas, lėtas ekonomikos augimas ir žemas konkurencingumas; ii) profesinės veiklos ateitis ir besiformuojanti skaitmeninė darbo rinka; iii) demografiniai pokyčiai, visų pirma Europos gyventojų senėjimas ir iv) valstybių narių ekonominiai skirtumai. Šiandien pristatomas Europos socialinių teisių ramstis buvo kuriamas ieškant šių problemų sprendimo.

⁹ 2016/2095(INI).

¹⁰ CDR 2868/2016.

¹¹ SOC/542-01902-00-01-ac.

¹² Airija, Austrija, Belgija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Italija, Jungtinė Karalystė, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Švedija, Vengrija ir Vokietija.

Iš esmės per konsultacijas Europos socialinių teisių ramstis įvertintas palankiai, kaip gera priemonė socialiai atsakingesnei Europai kurti. Be to, jose patvirtinta, kad Europos ekonominės ir socialinės problemos ir glaudžiai tarpusavyje susijusios ir joms spręsti reikalingi nuoseklūs veiksmai visais lygmenimis. Daug respondentų ypač pabrėžė, kad ramsčiu neturėtų būti siekiama visoje ES suderinti socialinę politiką.

Išsamesnė konsultacijų apžvalga pateikiama Komisijos tarnybų darbiniam dokumente, kuris skelbiama kartu su šiuo komunikatu¹³.

Kaip pabrėžta 2015 m. birželio mėn. penkių pirmininkų pranešime¹⁴, šių problemų sprendimas ypač svarbus baigiant kurti Europos ekonominę ir pinigų sąjungą. Tai ne tik socialinė, bet ir ekonominė būtinybė. Darbo ir socialinės sąlygos įvairiose euro zonos vietose labai skirtingos – iš dalies dėl krizės, bet taip pat ir dėl disbalanso, kuris susidarė per ne vienus metus iki krizės. Kaip pažymima pranešime, veiksmingos ir atsparios darbo rinkos, kuriose skatinamas aukštas užimtumo lygis ir kurios pajėgios sušvelninti sukrėtimus nesukeldamos per didelio nedarbo lygio, yra itin svarbios sklandžiam ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui. Ilgainiui jos padės siekti įvairių valstybių narių pajėgumų konvergencijos ir kurti įtraukesnes visuomenes. Svarstant su darbo rinkomis nesusijusias priemones taip pat svarbu užtikrinti, kad kiekvienas pilietis galėtų gauti tinkamą išsilavinimą ir kad veiktų veiksminga socialinės apsaugos sistema, kuri saugotų labiausiai pažeidžiamus visuomenės narius, be kita ko, nustatant minimalią socialinę apsaugą. Galiausiai pranešime pabrėžta, kad reikia žengti toliau ir skatinti gilesnę nacionalinių darbo rinkų integraciją, lengvinant geografinį ir profesinį judumą. Siekiant šio tikslo valdžios institucijoms, darbuotojams ir įmonėms reikia sudaryti vienodas sąlygas, kurios būtų sąžiningos ir įgyvendinamos.

Todėl ramstis visų pirma buvo kuriamas euro zonos valstybėms narėms, tačiau gali būti taikomas visoms pageidaujančioms valstybėms narėms.

¹³ Žr. SWD(2017) 206, 2017 m. balandžio 26 d.

¹⁴ Žr. „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, 2015 m. birželio mėn. Jeano-Claude'o Junckerio pranešimas, parengtas glaudžiai bendradarbiaujant su Donaldu Tusku, Jeroenu Dijsselbloemu, Mario Draghi'u ir Martinu Schulzu.

3. Politinis ir teisinis ramsčio pobūdis

Kuriant ramstį įkvėpimo semtasi iš visoje Europoje sukauptos gerosios patirties įvairovės, atsiremiant į tvirtą teisinę sistemą ES ir tarptautiniu lygmenimis. Daugelis šių vertybių yra įtvirtintos 1957 m. Romos sutartyse ir pelnė dar platesnį tarptautinį pripažinimą tarptautinių organizacijų, kaip antai Jungtinių Tautų, Tarptautinės darbo organizacijos ir Europos Tarybos, pastangomis. Pirmiausia ramstyje remiamasi Europos socialine chartija, pasirašyta Turine 1961 m. spalio 18 d., ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija, kuriose įtvirtintos pagrindinės socialinės teisės. Per pastaruosius 30 metų ES socialinis *acquis* taip pat pakito – dėl naujų Sutarčių nuostatų, Europos pagrindinių teisių chartijos priėmimo, naujų teisės aktų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos. Neseniai priėmus JT darnaus vystymosi tikslus iki 2030 m. sukurta nauja darbotvarkė, pagal kurią bus subalansuotai ir kompleksiškai sprendžiami skurdo panaikinimo klausimai ir darnaus vystymosi ekonominiai, socialiniai ir aplinkos apsaugos aspektai.

Be to, galutiniame tekste visapusiškai atsižvelgiama į platesnes politines aplinkybes ir teisinius apribojimus. Valstybės narės (o daugelyje sričių socialiniai partneriai) turi pirminę ar net išimtinę kompetenciją tokiose srityse kaip darbo teisė, minimalusis darbo užmokestis, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinės apsaugos sistemų organizavimas. Jos taip pat skiria didžiąją dalį finansavimo sritims, kurioms taikomas Europos socialinių teisių ramstis. Ramstyje nustatyti principai ir teisės turės būti įgyvendinami Sąjungos ir valstybių narių lygmenimis, visapusiškai atsižvelgiant į atitinkamas jų kompetencijas. Tai atitinka ir subsidiarumo bei proporcingumo principus, pagal kuriuos ES lygmens veiksmų galima imtis tik tuomet, jei tikslų geriau siekti Sąjungos lygmeniu ir jei tie veiksmai neviršija to, kas būtina siekiant Sutarčių tikslų. Šiais principais užtikrinama, kad sprendimai būtų priimami kuo mažiau nutolstant nuo Sąjungos piliečių ir kad pasiūlytos ES lygmens priemonės būtų grindžiamos įrodyta papildoma nauda ES. Būtent to tikisi piliečiai, būtent tai yra veiksmingiausia ir efektyviausia.

Ramsčiu ES ir tarptautinės teisės aktuose jau nustatytos teisės įtvirtinamos dar tvirčiau ir papildomos atsižvelgiant į naujas realijas. Ramstis neturi poveikio principams ir teisėms, jau nustatytiems privalomomis ES teisės nuostatomis: Jame vienoje vietoje apibendrinamos teisės ir principai, kurie buvo nustatyti skirtingu metu, skirtingais būdais ir skirtinga forma – taip siekiama pagerinti jų matomumą, suprantamumą ir aiškumą piliečiams ir kitiems visų lygmenų suinteresuotiesiems subjektams.

Tokiu būdu ramsčiu nustatoma sistema, kurios pagrindu bus planuojami būsimi dalyvaujančiųjų valstybių narių veiksmai. Dėl šios priežasties ramstis pateikiamas kaip Komisijos rekomendacija kartu su tarpinstitucinės deklaracijos pasiūlymu. Rekomendacija priimama šiandien, remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 292 straipsniu. Tarpinstitucinės deklaracijos pasiūlymas bus aptartas su Europos Parlamentu ir Taryba, kaip priimant Pagrindinių teisių chartiją.

Ramstis bus įgyvendinamas pačiose įvairiausiose situacijose ir kintančioje socialinėje ir

ekonominėje aplinkoje. Ramsčiu ne tik nustatoma orientacinė sistema – jis sukurtas kaip dinaminė priemonė, paliekanti visų lygmenų dalyviams laisvės veikti savo kompetencijos srityse ir atnaujinti turimas priemones atsižvelgiant į konkrečią situaciją. Visų pirma turėtų būti skatinama kurti eksperimentines politikos priemones ir socialines inovacijas, tinkančias naujoms problemoms spręsti – tai būtų naudinga visiems. Kaip nurodyta toliau, ES lygmeniu bus inicijuojami ir stiprinami veiksmai daromai pažangai stebėti.

Ramstyje įtvirtinti principai ir teisės yra svarbūs piliečiams, valdžios institucijoms ir visų lygmenų socialiniams partneriams. Dėl ramsčio teisinės formos šie principai ir teisės nėra tiesiogiai vykdytini – tam jie turi būti perkelti į atitinkamo lygmens specialų veiksma ir (arba) atskirą teisės aktą. Išsamiau tai išaiškinta prie ramsčio pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente¹⁵.

Neretai daugiau problemų kelia ne teisių pripažinimas, bet realus jų įgyvendinimas. Pasitaiko atvejų, kai piliečiai negali iki galo pasinaudoti savo teisėmis dėl žinių trūkumo arba dėl nepakankamo galiojančių teisės aktų įgyvendinimo ar vykdymo užtikrinimo. Todėl tolesnių veiksmų strategijoje daugiausia dėmesio bus skiriama jau įtvirtintų teisių įgyvendinimo užtikrinimui. Tokių veiksmų pavyzdys – neseniai atliktas darbuotojų saugos ir sveikatos *acquis* vertinimas: Per plačias konsultacijas įvertintas veiksmingumas, efektyvumas, aktualumas ir galiojančių teisės aktų nuoseklumas ir aptarta strategija, kaip veiksmingai užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą atsižvelgiant į administracinę naštą ir konkrečius MVI poreikius¹⁶.

4. Tolesni veiksmai ES lygmeniu

Dėl pirmiau paaiškintų politinių ir teisinių priežasčių, už ramsčio įgyvendinimą visų pirma bus atsakingos nacionalinės vyriausybės, valdžios institucijos ir visų lygmenų socialiniai partneriai. Pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente išsamiau paaiškinta, kokiais atvejais ES turi teisinę kompetenciją imtis veiksmų¹⁷. Toliau šiame skyriuje kalbama apie tolesnius veiksmus ES lygmeniu.

Europiniu lygmeniu bus pasitelktos visos turimos priemonės: ES teisė, visų pirma gausių jau esamų teisės aktų vykdymo užtikrinimas, taip pat, jei reikia, jų atnaujinimas ir papildymas; socialinis dialogas, leidžiantis bendradarbiauti su ES socialiniais partneriais ir juos remti; politinės gairės ir rekomendacijos įgyvendinant Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą; finansinė parama iš įvairių ES fondų. Be to, ramsčio įgyvendinimą palengvins nauja socialinių rodiklių suvestinė, leisianti stebėti, kaip sekasi siekti konkrečių rezultatų.

¹⁵ Žr. SWD (2017) 201, 2017 m. balandžio 26 d. Europos socialinių teisių ramstyje įtvirtinti principai taikytini Sąjungos piliečiams ir trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems ES.

¹⁶ Žr. COM (2017) 12, 2017 m. sausio 10 d.

¹⁷ Žr. SWD (2017) 201, 2017 m. balandžio 26 d.

Socialinių teisių ramsčio priėmimas

Komisija siūlo ES institucijoms kartu iškilmingai paskelbti Europos socialinių teisių ramstį. Kartu su Europos Parlamentu ir Tarybai pirmininkaujančia valstybe nare Komisija surengs diskusiją dėl šiandien pateikto deklaracijos projekto. Šių metų lapkričio 17 d. Švedijoje įvyks socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas – tai bus svarbi proga suaktyvinti veiksmus, atsižvelgiant į platesnę diskusiją dėl Europos socialinio matmens. Kol vyks diskusija, kaip orientaciniu dokumentu bus remiamasi šiandien priimta rekomendacija, o šiame komunikate nustatoma sistema, pagal kurią Komisija galės imtis veiksmų. Šiandien priimta rekomendacija prireikus bus iš dalies pakeista atsižvelgiant į galutinę bendrą ES institucijų deklaraciją.

ES teisės aktų atnaujinimas ir papildymas pagal poreikį

ES teisės aktai išlieka esminė Sutartyse įtvirtintų piliečių teisių užtikrinimo priemonė. Ramstyje yra tam tikrų principų ir teisių, kuriems, kad būtų veiksmingi, reikės papildomų teisėkūros iniciatyvų. Užtikrinti, kad ES teisės aktai nepasentų ir būtų tinkami siekiant jos tikslų – itin svarbi ir nuolatinė Komisijos užduotis. Tai matyti iš daugelio pastarojo meto iniciatyvų, kaip antai dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, darbuotojų komandiravimo, ES teisės nuostatų dėl darbuotojų saugos ir sveikatos peržiūros, Europos prieinamumo akto, kuriuo siekiama pagerinti prieinamų gaminių ir paslaugų vidaus rinkos veikimą ir kuris yra naudingas negalią turintiems ir vyresnio amžiaus žmonėms. Ramstis suteikia naujų galimybių įvertinti, ar dabar galiojančių ES teisės aktų forma ir taikymo būdai atitinka dabarties poreikius ir naujus iššūkius. Kartu su ramsčiu priimamas ir pirmasis teisėkūros iniciatyvų rinkinys dėl profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, galimybių naudotis socialine apsauga ir darbuotojų informavimo. Vėliau, rengiant ir svarstant Komisijos metinę darbo programą, bus imamasi ir kitų iniciatyvų srityse, kuriose taikomi ramstyje nustatyti principai ir teisės.

Geresnis ES teisės vykdymo užtikrinimas

Be naujų teisėkūros iniciatyvų, Europos socialinių teisių ramstyje daug dėmesio skiriama ir veiksmingam dabar galiojančių teisės aktų įgyvendinimui. Ramsčio priėmimas – galimybė sustiprinti dabartinio *acquis* įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, taip pat ir ne teisėkūros priemonėmis. Vykdam tokį sustiprintą įgyvendinimą bus remiamos žinių apie teises gerinimo priemonės, vykdymo užtikrinimo mechanizmai ir, jei reikia, teikiamos išsamios aiškinimo gairės. Neseniai priimta Europos bendro vartojimo ekonomikos darbotvarkė¹⁸ ir šiandien paskelbtas aiškinamasis komunikatas dėl Darbo laiko direktyvos – du puikūs pavyzdžiai, kokia forma gali būti teikiamos tokios gairės¹⁹. Be to, Komisija, visų pirma remdamasi socialinių partnerių pateikta informacija, iš naujo įvertins esamas įgyvendinimo spragas ir nuspręs, kokių priemonių reikėtų imtis.

Socialinio dialogo ES rėmimas

¹⁸ COM(2016) 356, 2016 m. birželio 2 d.

¹⁹ C(2017) 2601, 2017 m. balandžio 26 d.

Nuo pat kadencijos pradžios Komisija palaikė mintį atnaujinti ES lygmens socialinį dialogą, kuris suteiktų socialiniams partneriams naujų paskatų įsitraukti į ES politikos ir teisėkūros formavimo procesą ir skatintų socialinį dialogą visais lygmenimis. 2016 m. birželio mėn. ES socialinių partnerių, Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės ir Komisijos pasirašytame bendrame pareiškime „Nauja intensyvaus socialinio dialogo pradžia“ dar kartą patvirtintas bendras įsipareigojimas gerinti pagrindines sąlygas ir visų lygmenų socialinio dialogo veiksmingumą ir kokybę. Tam, kad socialinis dialogas vyktų sklandžiai, itin svarbu užtikrinti dvišalį darbdavių ir profesinių sąjungų bendradarbiavimą. 2017 m. kovo mėn. ES lygmens socialinių partnerių pasirašytas Bendrasis susitarimas dėl aktyvaus senėjimo ir kartų solidarumu grindžiamo požiūrio yra puikus pavyzdys, kaip socialiniai partneriai gali prisidėti prie geresnio valdymo ir veiksmingesnių socialinių ir ekonominių reformų.

Pažangos stebėjimas pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą

Nuo šios Komisijos kadencijos pradžios socialiniai argumentai buvo patikslinti ir sustiprinti Europos ekonominės politikos koordinavimo semestre. Rengiant analizės dokumentus ir rekomendacijas bus remiamasi ramstyje įtvirtintais principais ir skatinama juos taikyti – bus vertinama, stebima ir lyginama jų įgyvendinimo pažanga. Įvairiose srityse, kaip antai darbo apsaugos teisinio reguliavimo, nedarbo išmokų, minimaliojo darbo užmokesčio, minimaliųjų pajamų ir kompetencijos, bus atliekama lyginamoji analizė ir keičiamasi geriausia patirtimi²⁰. Stebėti pažangą padės naujoji socialinių rodiklių suvestinė, kurią sudaro konkretūs rodikliai, svarbūs vertinant užimtumo ir socialines tendencijas²¹. Rodiklių suvestinė bus svarstoma atitinkamuose Tarybos komitetuose, kad vėliau ją būtų galima įtraukti į metinę bendrą užimtumo ataskaitą, kiekvieną rudenį pagal Europos semestrą. Taip pat ji galėtų būti naudojama kaip orientyras vertinant socialinio matmens įgyvendinimą euro zonoje ir visoje Europoje.

Išvados, svarbios baigiant kurti Europos ekonominę ir pinigų sąjungą

Europos socialinių teisių ramstis – viena iš priemonių, kuriomis ekonominėje ir pinigų sąjungoje siekiama pradėti naują konvergencijos procesą. Tai pagrįsta įsitikinimu, kad konvergencija siekiant geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų, socialinio atsparumo ir sąžiningumo yra būtinas pagrindas kuriant geriau integruotą ir stabilesnę Europą, ir kad tai gyvybiškai svarbu siekiant užtikrinti ekonominės ir pinigų sąjungos tvarumą. Žvelgiant į ateitį, euro zonos sėkmė labai priklausys nuo nacionalinių darbo rinkų ir socialinės gerovės sistemų veiksmingumo ir nuo ekonominės sistemos pajėgumo sušvelninti sukrėtimus, prie jų prisitaikyti ir veiksmingai šalinti socialinius jų padarinius. Ji taip pat priklausys nuo nacionalinių ekonominių sistemų gebėjimo kelti gyvenimo lygį ir didinti augimo potencialą. Tam reikia užtikrinti aukšto lygio švietimą ir mokymą ir sklandų darbo rinkų veikimą, sudaryti sąlygas sklandžiam išteklių paskirstymui, taip pat sukurti tvirtas socialinės apsaugos sistemas, kurios atliktų veiksmingo automatinio stabilizavimo funkciją, padėtų išvengti

²⁰ Tarybos komitetai jau pradėjo dirbti šiose konkrečiose srityse.

²¹ Žr. SWD(2017) 200, 2017 m. balandžio 26 d.

skurdo, mažintų jo mastą ir padėtų vėl integruotis į darbo rinką. Atsižvelgiant į penkių pirmininkų pranešimą, kai kurie ramstyje nustatyti principai ir teisės galėtų būti taikomi kaip privalomieji standartai vykdant ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimo procesą.

ES finansinė parama

Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimui bus toliau naudojamos ES lėšos, visų pirma iš Europos socialinio fondo. Įgyvendinant įvairius ramstyje nustatytus principus didelę reikšmę turės Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų 2014–2020 m. veiksmų programos, taip pat kitos pagrindinės finansinės programos, kaip antai Jaunimo užimtumo iniciatyva, „Erasmus+“, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas. Ramstis taip pat bus orientacinis dokumentas planuojant ES finansinio programavimo laikotarpį po 2020 m. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, vietos ir regioninėmis institucijomis, užtikrins, kad ateityje ES lėšos būtų naudojamos tikslingai pagal nustatytus prioritetus ir kad valstybėse narėse būtų sukurtos reikiamos struktūros, leidžiančios šias lėšas optimaliai panaudoti ten, kur jų reikia labiausiai.

5. Išvada

Per konsultacijas dėl Europos socialinių teisių ramsčio išaiškėjo Europos ir ypač euro zonos socialinių ir ekonominių problemų mastas, tačiau taip pat nustatyta, kad mūsų visų problemos yra panašios ir visi turime veikti bendrai ir skubiai, kad grąžintume Europą į teisingą kelią ir užtikrintume spartesnę integracinę ekonomikos augimą ir didesnę socialinę sanglaudą. Šios pastangos yra neatsiejama dalis platesnės politinės ir ekonominės darbotvarkės, kuria Europos lygmeniu reaguojama į pastarojo dešimtmečio krizę ir mėginama ją įveikti.

Europos socialinių teisių ramstyje nustatomi konkretūs principai ir teisės, kurie bus toliau konkretinami ES ir nacionaliniu lygmenimis. Jis visų pirma orientuotas į piliečius – jame nubrėžta bendra veiklos kryptis siekiant lygių galimybių ir galimybių įsidarbinti, sąžiningų darbo sąlygų bei socialinės apsaugos ir įtraukties. Šie principai ir teisės taip pat labai svarbūs plačiau diskutuojant apie ES 27 ateitį.

Valstybės narės, jų valdžios institucijos, visų lygmenų socialiniai partneriai ir ES institucijos turi kartu dirbti kuriant labiau klestinčią ir teisingą Europą, kurioje ekonominė pažanga būtų neatsiejama nuo socialinės. Ramstis, kuriame nustatytos ateities veiksmų kryptys, šiandien pristatomas rinkinyje su keliomis ES iniciatyvomis. Komisija glaudžiai bendradarbiaus su Europos Parlamentu ir Taryba, kad ramstis būtų paskelbtas, o su suinteresuotaisiais subjektais – visais lygmenimis įgyvendinant tolesnius veiksmus.